

คู่มือโครงการตามตัวชี้วัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสาคร
โครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร
กิจกรรมพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรแปรรูป

1. หลักการและเหตุผล

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคเกษตร ซึ่งได้แก่การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ด้วยการใช้ภูมิปัญญาในการแปรรูป ส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาพัฒนาต่อยอดสินค้าเกษตรขั้นต้นให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าสูง ทำให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร แผนย่อยเกษตรแปรรูป กำหนดค่าเป้าหมายในช่วงปี 2566 – 2570 ให้มีอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 จากรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2565 พบว่าสถานการณ์ในช่วง พ.ศ. 2561 – 2565 ภาพรวมของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยมีการขยายตัวเล็กน้อย เฉลี่ยเพียงร้อยละ 1.04 ต่อปี แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์บรรลุเป้าหมายยังอยู่ในระดับวิกฤต ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ให้มีการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าเกษตรด้วยการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะช่วยยกระดับรายได้ให้กับภาคการเกษตรตลอดจนเสริมสร้างให้ภาคการเกษตรมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นสถาบันเกษตรกรที่เกิดจากคนในชุมชน โดยการเพิ่มศักยภาพด้านการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป ได้แก่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนให้มีความหลากหลาย มีคุณภาพมาตรฐาน ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ทำให้สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ช่วยยกระดับรายได้ภาคการเกษตรในชุมชน และส่งผลให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติได้ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตผลทางการเกษตรอย่างเป็นระบบ จึงจำเป็นต้องมีการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนปัจจัยการผลิต วัสดุอุปกรณ์ทั้งในการพัฒนากระบวนการแปรรูปเพื่อให้ได้มาตรฐาน และวัสดุในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อสามารถแข่งขันได้ในเชิงธุรกิจ รวมทั้งการเพิ่มองค์ความรู้และการพัฒนาทักษะในการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งจะช่วยยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนให้สามารถเข้าสู่ตลาดและแข่งขันได้ในเชิงธุรกิจ ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรแปรรูป นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อพัฒนาทักษะด้านการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปให้กับวิสาหกิจชุมชน
- 2.2 เพื่อพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ หรือคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูปให้กับวิสาหกิจชุมชน

3. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

วิสาหกิจชุมชน จำนวน 1 แห่ง ในจังหวัดสมุทรสาคร

4. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

4.1 พัฒนาทักษะวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป

จำนวน 1 แห่ง (12 ราย)

4.1.1 สำนักงานเกษตรจังหวัดคัดเลือกวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร ตามเป้าหมายที่กรมส่งเสริมการเกษตรจัดสรรงบประมาณ โดยมีคุณสมบัติครบทุกข้อ ดังนี้

1) เป็นวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 กับกรมส่งเสริมการเกษตร และประกอบกิจการด้านอาหารแปรรูปหรือสมุนไพร (ยกเว้น กัญชา กัญชง กระเทียม และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) ที่มีศักยภาพในการพัฒนาระดับแข่งขัน

2) ต้องดำเนินการต่อยอดธุรกิจของผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ ที่ได้รับการพัฒนาจากโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง

3) วิสาหกิจชุมชนมีผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนในรอบล่าสุด อยู่ในระดับปานกลาง ขึ้นไป

4) วิสาหกิจชุมชนมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่ง หรือครบทุกข้อ ดังต่อไปนี้

4.1) ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร “แปลงใหญ่” หรือมีการเชื่อมโยงการผลิตจากแปลงใหญ่

4.2) เป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีความพร้อมและต้องการพัฒนาสินค้าต่อยอดธุรกิจหรือสินค้าสู่การแข่งขันเชิงธุรกิจ

5) วิสาหกิจชุมชนต้องไม่เคยได้รับ งบประมาณสนับสนุนด้านเดิมที่เคยได้รับการพัฒนาไปแล้ว จากกรมส่งเสริมการเกษตร ในระยะเวลา 2 ปี ที่ผ่านมา (ปี 2565 – 2566)

หมายเหตุ : วิสาหกิจชุมชนเป้าหมายต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 1 – 5 ครบทุกข้อ

4.1.2 สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดส่งรายชื่อวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการฯ และจัดทำแผนความต้องการการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน ทางด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ด้านพัฒนากระบวนการแปรรูป ด้านพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน ด้านพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น ตามแผนความต้องการการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน (แบบฟอร์ม 1) ให้กรมส่งเสริมการเกษตรตามกำหนด

4.1.3 สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดอบรม/ดูงานพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปที่สอดคล้องกับแผนความต้องการการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน เช่น การพัฒนากระบวนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าโดยใช้การตลาดนำการผลิต การพัฒนาบรรจุภัณฑ์

การควบคุมคุณภาพมาตรฐานและการตลาดยุคใหม่ เป็นต้น พร้อมทั้งทบทวนแผนความต้องการการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน ให้กับวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 3 วัน

4.1.4 สำนักงานเกษตรอำเภอจัดทำรายงานผลการจัดอบรมพัฒนาทักษะวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป (แบบฟอร์ม 2) และจัดส่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสาคร ภายในวันที่ 28 มิถุนายน 2567

4.1.5 สำนักงานเกษตรจังหวัดรวบรวมและตรวจสอบรายงานผลการจัดอบรมพัฒนาทักษะวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป และจัดส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตรตามกำหนด

4.2 พัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1 แห่ง

4.2.1 สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูป ดังนี้

1) สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปให้กับวิสาหกิจชุมชนจำนวนรวมทั้งสิ้น 1 แห่ง ตามแผนความต้องการการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน ทั้งนี้ การพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปให้ดำเนินการตามระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด หากมีการเปลี่ยนแปลงแผนความต้องการการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน ให้ขออนุมัติกรมส่งเสริมการเกษตรก่อนดำเนินการ

2) สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (แบบฟอร์ม 3) และจัดส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตรตามกำหนด

4.3 กิจกรรมติดตามและประเมินผลโครงการ

ติดตามและประเมินผลโครงการตลอดระยะเวลาดำเนินงานโครงการ

5. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม 2566 - กันยายน 2567

6. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2566			ปี 2567								
	ต.ค. 66	พ.ย. 66	ธ.ค. 66	ม.ค. 67	ก.พ. 67	มี.ค. 67	เม.ย. 67	พ.ค. 67	มิ.ย. 67	ก.ค. 67	ส.ค. 67	ก.ย. 67
1. พัฒนาทักษะวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป จำนวน 1 แห่ง (12 ราย)								←→				
3. พัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1 แห่ง									←→			
4. กิจกรรมติดตามและประเมินผลโครงการ								←→				→

7. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต (output) : วิสาหกิจชุมชนได้รับการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูป จำนวน 1 แห่ง

7.2 ผลลัพธ์ (outcome) : วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปมีรายได้เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 (เปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ)

7.3 ตัวชี้วัด

- เชิงปริมาณ

1. วิสาหกิจชุมชน 1 แห่ง ได้รับการสนับสนุนด้านการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูป

2. วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปมีรายได้เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20

(เปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ)

- เชิงคุณภาพ

ผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนมีมูลค่าเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 4

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 สินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการพัฒนาภายใต้โครงการฯ มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 4

8.2 สินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนมีความสามารถในการแข่งขันทางการตลาด และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

8.3 วิสาหกิจชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรแปรรูปที่ได้รับการพัฒนา

9. การประเมินผลโครงการ

9.1 สำนักงานเกษตรจังหวัดรายงานผลการดำเนินงานเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นในแต่ละกิจกรรม ในรูปแบบรายงานตามแบบฟอร์มที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด ดังนี้

- รายงานแผนความต้องการการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน (แบบฟอร์ม 1) ให้กรมส่งเสริมการเกษตรตามกำหนด ภายในวันที่ 15 เดือนพฤษภาคม 2567

- รายงานผลการจัดอบรมพัฒนาทักษะวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป (แบบฟอร์ม 2) ภายในวันที่ 1 เดือนกรกฎาคม 2567

- รายงานผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (แบบฟอร์ม 3) ภายในวันที่ 15 เดือนสิงหาคม 2567

9.2 สำนักงานเกษตรจังหวัดรายงานผลการดำเนินงานเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นในแต่ละกิจกรรมในระบบรายงานผลการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร (e-Project Management System) ของกรมส่งเสริมการเกษตรทั้งเป้าหมายและงบประมาณที่ใช้ดำเนินการ

10. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสาคร

นางสาวจิตติมา ภิระวัฒน์

โทรศัพท์ 034-427995

นางสาวรัตติพร อภาวสิน

โทรศัพท์ 034-427995

E-mail: farmdev.skn@gmail.com

หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร

089-5057454

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

083-2416494
